

مقدمه

شته‌ها انواع و اقسام مختلفی دارند. هر کدام از آنها به یک سری از گیاهان حمله کرده و در صورت عدم کنترل و پیشگیری مناسب، می‌تواند خسارات بسیاری را به محصولات باغی و زراعی وارد کنند. شته‌ها هم به صورت مستقیم و هم به صورت غیرمستقیم به محصولات کشاورزی خسارت وارد می‌کنند. خسارت مستقیم آنها با تغذیه و مکیدن شیره گیاهی صورت می‌گیرد و خسارت غیرمستقیم آنها به خاصیت انتقال برخی ویروس‌های گیاهی مربوط می‌شود، چرا که برخی از شته‌ها می‌توانند ویروس‌های بیمارگر گیاهی را منتقل کرده و در گسترش آلودگی ویروسی در مزرعه یا باغ نقش بسزایی دارند.

شته صابونی گلابی (*Dysaphis pyri*)

رنگ بدن قهوه‌ای است که به علت تراکم گرد سفید پراکنده روی سراسر بدن انعکاسی بنفش می‌یابد (شکل ۱). رنگ کورنیکول سیاه‌رنگ بوده و دم مدور است. پوره‌های این شته به رنگ قهوه‌ای ارغوانی می‌باشند. این شته در هر جای ایران که گلابی کشت می‌شود کم و بیش فعال است. از آفات بسیار مهم گلابی است. بر اثر تغذیه این شته برگ‌های گلابی به شدت می‌پیچند. بعضی از ارقام گلابی بیشتر از ارقام دیگر به این آفت حساس می‌باشند. برگ‌های آلوده زرد و چروکیده می‌شوند.



شکل ۱- شته صابونی سیب، دارای بدن قهوه‌ای رنگ است که به دلیل تراکم گرد سفید رنگ انعکاسی بنفش رنگ دارد.

زیست‌شناسی

زمستان‌گذرانی به صورت تخم روی شاخه‌های گلایی سپری می‌شود. تخم‌ها انفرادی گذاشته می‌شوند. در بهار آلودگی ناگهان شدت یافته و همه جاگیر می‌شود. تعدادی از این آفت در اواخر بهار به طرف گونه‌های جنس Galium (خانواده Rubiaceae) مهاجرت می‌کنند و تمام تابستان و قسمتی از پاییز را روی طوقه آنها در زیر خاک و مجاورت سطح آن به تغذیه و زنده‌زایی می‌گذرانند. در اواخر فصل بالدار شده و مجدداً به طرف درختان گلایی برمی‌گردند.

مدیریت

در بعضی سال‌ها سمپاشی علیه این آفت الزامی است ولی بهتر است که سمپاشی علیه این شته و سمپاشی علیه مهم‌ترین آفت گلایی یعنی پسیل گلایی تلفیق شود. بهترین زمان مبارزه همزمان با این دو حشره پس از ریزش گل است.

شته دم کوتاه درختان میوه هسته‌دار (*Brachycaudus helichrysi*)

بدن و دم ماده زنده‌زای بی بال به رنگ سبز متمایل به زرد و یا زرد بوده (شکل ۲) و سر و پاها و همچنین کورنیکول متمایل به قهوه‌ای هستند. سر و سینه ماده زنده‌زای بالدار نیز به رنگ سیاه، شکم و دم سبز یا زرد و کورنیکول متمایل به قهوه‌ای است. این شته در همه نقاطی از ایران که درختان میوه سردسیری خانواده گلسرخیان کشت می‌شوند فعالیت دارد. به همه درختان میوه هسته‌دار به ویژه گوجه و آلو خسارت شدید می‌زند. این حشره ضمن مکیدن شیره گیاهی از برگ، آن را به شدت می‌پیچاند نیز رنگ برگ زرد می‌شود.



شکل ۲- شته دم کوتاه درختان میوه هسته‌دار، به رنگ سبز متمایل به زرد یا زرد است.



زیست‌شناسی

این شته زمستان را به صورت تخم روی درختان میوه هسته‌دار می‌گذرانند. با مساعد شدن هوا، تخم‌ها تفریخ شده و پوره‌ها تغذیه را آغاز می‌کنند. شته‌ها پس از مدتی تغذیه در طول فصل بهار به طرف گیاهان خانواده‌های مختلف دیگر مهاجرت کرده و دوباره در اواخر فصل به روی درختان میوه سردسیری برمی‌گردند. نسل‌های این شته در طول سال زیاد است.

مدیریت

این شته دارای تعداد زیادی دشمن طبیعی از خانواده و راسته‌های مختلف است. بنابراین در شرایط عادی مبارزه شیمیایی با آن توصیه نمی‌شود. حتی در شرایطی هم که تراکم جمعیت بالا باشد باید از سمپاشی اختصاصی خودداری کرد، چون درختان میوه سردسیری آفات دیگری نیز دارند که سمپاشی علیه هر یک از آنها این شته را نیز مهار می‌کند. البته در برخی شرایط به ویژه در مورد گوجه و آلو خسارت آن چنان شدید است که در آن صورت یک بار سمپاشی ضروری خواهد بود.

منبع

مینایی، کامبیز (۱۳۹۵). جزوه درسی آفات درختان میوه دانه‌دار و هسته‌دار، دانشگاه شیراز.

Tomlin, C. S. (2000). The pesticide manual, 12th ed. BCPC.

Whitaker, P. (1998). Important issues in ecologically sound integrated pest management. Am. Entomol. 3:148-153.

